

TRANSGRESSOR, TENDRE, LLIURE

Mor Oriol Maspons als vuitanta-quatre anys,
tot un referent de la fotografia

El 12 d'agost ens deixava Oriol Maspons. *L'enfant terrible* de la fotografia va immortalitzar des de la *Gauche Divine* al *Somorrostro*, entre molts altres aspectes de la seva època, a més de convertir-se en un puntal de la modernització del documentalisme gràfic. Tal com ho va resumir el seu fill, Àlex Maspons, "l'home se'n va, la seva obra queda".

TEXT PEPE BAEZA
FOTO ORIOL MASPONS

Intel·ligent, intuïtiu i posseïdor d'una màgia irrepetible. També vividor, verbalment incontinent i tendrament sarcàstic. Incorrecte i provocador, difícilment digerible per als que utilitzen les seves bones formes tan sols per obtenir-ne profit, Oriol Maspons, un dels millors fotògrafs que ha donat aquest país, deixa amb la seva mort un món una mica més petit i trist.

Si a Espanya s'haguessin donat les condicions per a una premsa gràfica de

qualitat, el reconeixement de Maspons seria internacional. En les condicions en què han viscut i produït la seva obra els documentalistes d'aquest país abans i després de la transició, el reconeixement encara ha estat decent i l'ha obtingut de la seva ciutat, Barcelona, i dels seu país, Catalunya, en forma de medalla de la ciutat i de la Creu de Sant Jordi; gràcies, en gran part, a la iniciativa del president Maragall. Li ha faltat obtenir el Premi Nacional de Fotografia, que fa temps hauria d'haver

Imatge de 1967 amb les models Irma d'Holanda, Anita de Suècia, Susi de Finlàndia, Elsa d'Itàlia i Susan de Dinamarca per a un còmic de Bat Man

rebut. Així que Maspons, un burgès massa inquiet per esperar temps millors per a la premsa, aviat va obrir el seu talent a qualsevol camp professional que precisés de la fotografia: moda, retrat, publicitat... un món pel qual es va deixar absorbir i que li va permetre viure com a ell li agradava, amb una perspectiva sempre renovada sobre el gaudi de viure el costat més sensual i amable de l'existència.

El millor de si mateix, no obstant això, sempre ha estat en una mirada afinada,

SI A ESPANYA S'HAGuessin DONAT LES CONDICIONS PER A UNA PREMSA GRÀFICA DE QUALITAT, EL SEU RECONeixEMENT SERIA INTERNACIONAL

còmplice i intuïtiva, sobre la realitat de la vida de la gent. I, això, malgrat la declarada falta de compromís amb qualsevol forma d'ús analític i socialment transformador de la fotografia. Quin gran agitador no ha tingut el pensament d'esquerres.

No és estrany, així, que la seva obra s'hagi qualificat alguns cops de superficial. Però el fet de mantenir-se en la superfície ha estat una opció lliurement assumida i mai —com ho demostra amb la part més intensa de la seva obra—, una insuficiència de talent o una falta de consciència. Tampoc no va caure Maspons en la pedanteria de considerar-se un artista i en els seus valu-

ABANS QUE RES, ÉS UN DELS GRANS PUNTALS DE LA INTRODUCCIÓ A ESPANYA D'UNA VISIÓ MODERNA DEL DOCUMENTALISME FOTOGRÀFIC

osos escrits deixa clara constància que el millor de la fotografia s'ha de buscar en el compromís entre la funció i la forma, tal com passa amb el disseny o l'arquitectura. Les seves crítiques, com a *enfant terrible* de la professió, a les institucions rànies de

la fotografia oficial franquista aixecaren polseguera, i això en els anys cinquanta no era poca cosa.

Publio López Mondéjar, el millor historiador de la fotografia espanyola, ha sabut valorar en el monumental *Historia de la fotografía en España* el valor individual d'un fotògraf que va buscar la col·laboració amb altres i que sempre va impulsar i va donar suport a projectes de dignificació de la fotografia, tant com a fenomen cultural com a referent de la nostra

societat. "Oriol Maspons va cultivar un corrosiu sentit crític i desmitificador en cultivar tots els gèneres, sent notable també l'aportació

teòrica a través de desenes d'articles de crítica i divulgació. En imatges carregades d'atreuiment, gràcia i talent, existeix sempre una picada d'ullet còmplice a qui les contempla i una dissimulada tendresa que, malgrat tots els emmascaraments, neix d'un entenedridor desemparament", va escriure López Mondéjar.

Molt conegut per la seva desimboltura provocativa i per les seves fotos de models i altres personatges de l'agitada vida nocturna de la Barcelona de la Gauche Divine, Maspons és, abans que res, un dels grans puntals de la introducció a Espanya d'una visió moderna del documentalisme

fotogràfic. El 1955, se'n va anar a viure a París durant dos anys i allà va entrar en contacte i va entrevistar per a la revista *Arte Fotográfico*

fotògrafs com Cartier-Bresson, Brassai, Robert Doisneau o Pierre Bourdin.

Des de París, va contactar amb el grup AFAL (Agrupación Fotográfica Almeriense), el moviment més genuí i renovador

A dalt a l'esquerra, la model i dissenyadora Elsa Peretti al Tiffany's el 1966. A la dreta, membres de la Guàrdia civil amb unes noies a Cadaqués al 1962. A baix a l'esquerra, una imatge de la Mancha el 1961. A sobre d'aquestes línies, un nen a Eivissa el 1954.

UN GRAN MESTRE

M'han demanat un article sobre el meu marit, l'Oriol Maspons, i se'm fa molt i molt difícil. És el primer cop que ho faig i, a més, sóc una escriptora negada, tot i així, som-hi.

L'Oriol i jo estàvem casats des de l'any 1969 i vàrem celebrar la festa del casament al Boccaccio. Després varen fer-ho altres però, per descomptat, l'Oriol va ser el primer. D'ell, com a fotògraf i del que ha representat per a la fotografia d'aquest país, poc més puc dir després de tot el que s'ha dit sobre ell aquests dies, comentaris als quals estic molt agraïda. L'Oriol sempre va anar per lliure, es va dedicar a la fotografia però no a fer-se amic dels que li podien donar premis ni res semblant. I així li ha anat, tot i que a ell els premis li agradaven molt.

Era un home molt polifacètic, descobria coses de l'època i les ensenyava als amics, editors, fotògrafs etc. Després, els altres es posaven les medalles, encara que a ell no li importava, perquè li quedava la satisfacció de la curiositat.

Escrivia molt bé i feia tan bé de tertulià que se'l rifaven. Un cop van trucar de TV3 perquè volien que anés a un programa a defensar la festa de Halloween enfront d'una altra persona que havia de defensar la castanyada. Els vaig dir que li comentaria si bé ho veia difícil perquè l'Oriol no sabia ni que era Halloween. "Ah, val", va dir-me. "Però si no saps què és?", vaig contestar-li. "És igual", em va respondre. I se'n va sortir. El pobre que defensava la castanyada es va desesperar. L'Oriol li sortia amb arguments surrealistes i l'altre no sabia què dir. Ell era així.

També va ser un gran mestre. Pel seu estudi hi passava tothom. Els que tenien un fill o una filla que no sabia què fer ni què estudiar l'enviaven a l'estudi de l'Oriol Maspons. Allò semblava la Rambla. Jo m'enfadava però ell gaudia fent-ho. Estic parlant de quan no hi havia ni escoles ni universitats on s'aprengués l'ofici. Aquests dies molts d'ells m'han trucat. La majoria continuaven anant a veure'l o bé ell els feia un truc. Alguna peça dolenta li va sortir, amb punyalades per l'esquena o prenent-li els clients, encara que eren molt pocs, perquè quasi tots seguien mantenint-hi una molt bona relació.

L'Oriol era un home irònic a qui li agradaven les provocacions les discussions, ara bé, en el fons tenia la raó. Jo vaig aprendre molt amb ell.

Un dels moments més importants de la seva vida va ser quan treballava en el món de les assegurances i va demanar a la feina si podia seguir fent-ho de París. Allà va descobrir la fotografia-reportatge que li interessava, la de Cartier-Bresson. I de tornada a Barcelona s'hi va dedicar des de les pàgines de la *Gaceta Ilustrada*. L'Oriol ha estat pioner en moltes coses, ha obtingut premis rellevants i durant quaranta anys ha estat l'únic fotògraf espanyol que disposava de fotografies seves al MOMA de Nova York i a la Biblioteca Nacional de París, a part dels museus més importants de l'Estat.

Oriol, et trobo molt a faltar, i el gosset també. Però ara me n'ocupo jo. No pateixis per ell.

Coral Majó

Vídua d'Oriol Maspons

de la fotografia espanyola des del final de la guerra civil. Aquest grup publicava un butlletí que aviat es va convertir en la revista més important de fotografia que mai s'ha editat a Espanya. Allà van col·laborar, juntament amb els fundadors -José Maria Artero i Carlos Pérez Siquier-, mestres com Xavier Miserachs, Ricard Terré, Gonzalo Juanes, Gabriel Cualladó, Ramón Masats, Paco Ontañón, Leopoldo Pomés, Joan Colom, Alberto Schommer, etc.; una generació capaç de buscar vies alternatives i transversals a l'oficialisme que impregnava la vida cultural de l'Espanya feixista. Maspons va ser un dels ideòlegs més aguts i més informats del moviment, i va formar part del comitè de direcció des de 1956, quan encara estava a París.

Al tornar a Espanya, el 1957, va compaginar la foto documental i el fotoperiodisme, que va publicar sobretot a *Gaceta Ilustrada*, amb treballs de moda i publicitat. Poca gent sap que, des de 1958, tenia obra venuda a institucions com el Museu d'Art Modern de Nova York (MOMA) o la Bibliothèque Nationale Française i que ja havia estat distingit pel Photography Annual nord-americà i pel Photography Year Book anglès.

A més de les referències franceses, Maspons sempre va admetre el mestratge de Català-Roca, l'enteniment professional amb el seu soci, Julio Ubiña (les postals de felicitació de Nadal en les quals ambdós cada un es disfressaven d'una manera

Més informació a:

The private collection → Oriol Maspons (La Fàbrica Editorial, 2006)

Una mirada oportuna y nada insólita → Oriol Maspons i Robert Latona (La Fàbrica Editorial, 2001)

+ info

A l'esquerra, l'escriptor i editor Carlos Barral a Calafell el 1960. A baix, una imatge de la Mancha als anys cinquanta.

diferent en tot un esdeveniment en l'entorn dels seus clients i amics) i la gran amistat amb Xavier Miserachs, un altre gran mestre, al qual unien interminables converses sobre la fotografia i la vida, i amb el qual compartia la seva admiració cap a les dones belles.

Una de les últimes publicacions de Maspons, *The private collection* és un explícit repertori de les seves preferències; dones que destil·len erotisme i que semblen estar complaent exactament el gust d'un fotògraf pel qual se senten admirades i paradoxalment respectades. Un fotògraf capaç de demanar un text d'introducció per al llibre sobre les "seves nenes" a la mateixa Carmen Alborch, que després d'intentar sortir-se'n per la tangent, va acabar acceptant l'encàrrec: "Vaig tornar a mirar les fotos i vaig tenir la impressió que al nostre estimat fotògraf li agraden les dones i és capaç de riure's d'ell mateix. Li agraden les dones més enllà de concebre-les com ésser per ser mirats, amb la seva mirada transgressora, curiosa, surrealista, eròtica, provocadora, irreverent, sofisticada, fetixista, moderna i, sobretot, lliure". Ç

